

การส่งเสริม 3R ของภาครัฐ

ดร.วิฑูรย์ สิมะโรคดี
ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม

เรื่อง ของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างได้ผล (โดยเฉพาะเรื่องของการส่งเสริมและพัฒนา “หลักการ 3 R”) มักจะเกิดจากความร่วมมือกันอย่างจริงจังระหว่างภาครัฐ และภาคอุตสาหกรรม

ทุกวันนี้ ตลาดยังคงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะทำให้เกิดการพัฒนาหลักการ 3R และเทคโนโลยี 3R (Reduce, Reuse, Recycle) ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การสร้างความต้องการในการบริโภคสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมหรือสินค้าที่ผลิตจากกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม จะเป็นสัญญาณที่ส่งไปสู่อุตสาหกรรมให้เกิดการปรับตัวเพื่อใช้หลักการ 3R และใช้เทคโนโลยี 3R มากยิ่งขึ้น

ภาครัฐจึงต้องเข้าไปชี้นำหรือแทรกแซงในกลไกการตลาดเพื่อเอื้อให้เกิดสภาพที่เป็นไปในทิศทางที่จะเกิดความร่วมมือจากภาคเอกชนในการถ่ายทอดเทคโนโลยี 3R รวมถึงการสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาเทคโนโลยีราคาถูกลงด้วย

ปัจจัยในการสร้างตลาด และส่งเสริมการลงทุน ได้แก่ 1) การพัฒนาและการเข้าถึงมาตรฐานสากลพื้นฐาน 2) การพัฒนามาตรฐานและนโยบายเชิงเศรษฐศาสตร์ที่เอื้อต่อตลาด 3R 3) การยอมรับธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีบทบาทในเรื่อง 3R (โดยการให้รางวัลหรือประกาศนียบัตร) 4) การสร้างความตระหนักของผู้บริโภค เป็นต้น

ดังนั้น ภาครัฐจึงต้องให้ข้อมูล และสร้างความต้องการของตลาดเพื่อส่งเสริมการลงทุน รัฐควรมีการจัดระดับธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีการใช้เทคโนโลยี 3R นโยบายจัดซื้อจัดจ้างสีเขียว หรือการดำเนินการด้าน 3R เพื่อให้ผู้บริโภคได้ทราบ และตระหนักในการเลือกซื้อสินค้า และการบริการ

นอกจากนี้ ภาครัฐควรตั้ง “ศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ” (One Stop Service) เพื่อให้บริการกับผู้ประกอบการ 3R ด้านข้อมูล การส่งเสริมการลงทุน การจัดการศึกษาดูงาน การจัดทำโครงการนำร่อง การจัดหาแหล่งทุนจากองค์กรนานาชาติ รวมถึงการอำนวยความสะดวกในการขอใบอนุญาตต่างๆ ด้วย

การสร้างสภาพให้เกิดการใช้วัตถุดิบหรือทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพนี้ ก็คือการสร้าง “เศรษฐกิจสีเขียว” (Green Economy) ซึ่งภาครัฐควรจะต้องยกเลิกการส่งเสริมอุตสาหกรรมที่ใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือย ไปสู่อุตสาหกรรมที่ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ มีบทบาทในการกระตุ้นการเจรจา และข้อตกลงในการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่จะจัดการกับปัญหาสิ่งแวดล้อมทั้งที่มีอยู่เดิม และการส่งเสริมพัฒนาอาจเป็นปัญหาใหม่ รวมถึงการให้เงินสนับสนุนด้านสาธารณูปโภคและเทคโนโลยีด้านสิ่งแวดล้อม เช่น เมืองนิเวศ เขตอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ และศูนย์การเรียนรู้ เป็นต้น

ว่าไปแล้ว ในวิกฤติน้ำท่วมใน พ.ศ. 2554 ที่ผ่านมา ทำความเสียหายอย่างมากให้กับพื้นที่ภาคอุตสาหกรรม (โรงงาน) ของไทย ควรจะถือเป็นโอกาสที่เหมาะสมที่กระทรวงอุตสาหกรรมจะนำแนวความคิดเรื่องอุตสาหกรรมสีเขียว (Green Industry) หรือการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงการอยู่ร่วมกับชุมชน และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

ณ วันนั้น ภาคอุตสาหกรรมที่เผชิญกับวิกฤติน้ำท่วมจะมีทางเลือกอยู่ 2 ทาง คือ ย้ายออกจากพื้นที่ดั้งเดิม หรือ เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันกับสิ่งแวดล้อมนั้น

หากเลือกที่จะอยู่ร่วมกันกับสิ่งแวดล้อมก็เป็นโอกาสที่ดีที่จะปรับตัวให้เป็นพื้นที่อุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ถึงแม้ว่าปัจจัยทางกายภาพจะมีข้อด้อย คือ เป็นพื้นที่ลุ่มน้ำท่วมถึงซึ่งเหมาะจะเป็นพื้นที่เกษตรกรรมมากกว่า แต่ก็ยังเป็นโอกาสที่จะพัฒนาให้เหมาะกับสภาพที่เป็นอยู่ เช่น การพัฒนาการบริหารจัดการน้ำ การรับมือช่วงน้ำหลาก ซึ่งอาจนำไปสู่การพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆ ที่ใช้ในการป้องกันน้ำท่วมอีกด้วย

โดยทั่วไปแล้ว นโยบายของรัฐจะต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายที่ต่ำเป็นธรรม และประสิทธิภาพของการใช้งบประมาณเสมอ นั่นหมายถึงการกำหนดนโยบายใดออกมาจะต้องมีการสร้างกลไกในการกำกับดูแล เพื่อการบังคับใช้อย่างทั่วถึง เป็นธรรม ไม่ละเว้นการปฏิบัติอันก่อให้เกิดการได้เปรียบในตลาด ครับผม!